

////////////////////////////////////
datum: februari 2018

onderwerp: Aanloophase
////////////////////////////////////

1) VOORAF

Op 1 december 2017 werd het decreet betreffende duaal leren en de aanloophase voor de tweede keer principieel goedgekeurd. In lijn met het decreet wordt duaal leren gezien als een leerweg waarbij leerlingen zowel competenties verwerven op de schoolbank als op een werkplek. Deze competentieverwerving op de werkplek is de essentie van een duaal traject en maakt zo het onderscheid met een stage waar leerlingen voor een beperktere tijd worden ingeschakeld in een werkproces met het oog op het toepassen van competenties die ze op school hebben geleerd.

1

De aanloophase zoals die in het decreet vervat zit, moet worden onderscheiden van het duale traject. De aanloophase focust op arbeidsbereide jongeren die niet beschikken over voldoende competenties om in te stappen in een duaal structuuronderdeel en niet beschikken over een werkplek. Deze jongeren willen dus competenties verwerven op een werkplek maar missen nog enkele competenties om deze start mogelijk en/of succesvol te maken. Zulke arbeidsbereide jongeren kunnen zich inschrijven in de aanloophase. De aanloophase is een traject dat op maat van elke individuele jongere wordt uitgewerkt en duurt zo kort als mogelijk, maar zo lang als nodig. De bedoeling is om zoveel mogelijk geïntegreerd te werken, bijvoorbeeld door alternerend te werken aan de arbeidsgerichte competenties zodat terzelfdertijd de vaktechnische competenties versterkt worden. Het uiteindelijke doel van de aanloophase is steeds een instap in duaal leren. Gedurende deze aanloophase kunnen leerlingen ook kwalificatiebewijzen behalen die ze kunnen meenemen in een verder traject.

2) INLEIDING

Niet elke jongere die bereid is competenties te verwerven op een werkplek zal op eenzelfde moment over voldoende vaardigheden beschikken om te leren op een werkplek. Het gaat hierbij om een groep jongeren die wel een duidelijke bereidheid hebben om op korte of middellange termijn een traject aan te vatten binnen duaal leren. Zij hebben echter meer tijd nodig om zich op een instap in duaal leren voor te bereiden of om hun beroepskeuze nog verder uit te kristalliseren. Om de jongere dus voor te bereiden op de arbeidsmarkt, en in het bijzonder een instap in duaal leren, installeren we een aanloopfase die als dusdanig reeds vervat zit in het ontwerp van decreet betreffende duaal leren en de aanloopfase. De aanloopfase mikt dus op jongeren die gemotiveerd zijn om te leren op de werkplek, maar nog niet beschikken over voldoende competenties om dit leren op een werkplek aan te vatten. De doelgroep strekt zich uit over jongeren van 15 tot (in principe) 25 jaar. Deze laatste groep zal echter een uitzondering blijven, net zoals vandaag in het stelsel voor leren en werken. Een instap in de aanloopfase op een moment waarop het voor de jongere al niet meer mogelijk is een onderwijs-en/of beroepskwalificatie te behalen voor hij 25 wordt, is niet aangewezen. Voorliggende nota biedt een verder overzicht van de concrete uitwerking van deze aanloopfase.

2

3) EEN PASSEND ONDERWIJSAANBOD VOOR ALLE JONGEREN

Het uitgangspunt is dat alle jongeren in het onderwijs een passend onderwijsaanbod kunnen hebben, zowel in de tweede als in de derde graad. Dit betekent:

- dat arbeidsrijpe jongeren die voldaan hebben aan de voltijdse leerplicht en duaal willen leren in de 2^e graad, hiertoe de kans moeten krijgen
- dat ook de doelgroep die we vandaag bereiken met het decreet leren en werken in het toekomstige onderwijs zijn plaats moet hebben. In bijlage een schematisch overzicht.

De huidige doelgroep van Leren en Werken kan op volgende wijze onderscheiden worden:

- Jongeren die de onderwijscomponent van het DBSO en de leertijd effectief combineren met werken, die dus arbeidsbereid én arbeidsrijp zijn.
- Jongeren die arbeidsbereid, maar nog niet helemaal arbeidsrijp zijn en daarvoor de onderwijscomponent in het

DBSO combineren met een Brugproject, of soms ook met een voortraject;

- Jongeren met persoonlijke/socio-emotionele problematiek of motivatieproblemen, die de onderwijscomponent in het DBSO combineren met een persoonlijk ontwikkelingstraject of met een voortraject;

Alle jongeren die arbeidsbereid en arbeidsrijp zijn, kunnen terecht in de opleidingen **duaal leren**. Arbeidsbereide en arbeidsrijpe jongeren die voldaan hebben aan de voltijdse leerplicht, maar nog niet over een getuigschrift tweede graad beschikken, zullen een duaal traject in de tweede graad kunnen volgen, zoals voorzien in de conceptnota bis. Dit zal toeleiden naar een onderwijskwalificatie niveau 2. Zulke opleidingen worden op een identieke manier opgevat als duale opleidingen die vandaag worden uitgewerkt voor de derde graad. Maw zullen deze opleidingen duaal tweede graad eveneens vertrekken van één of meer beroepskwalificaties en worden gekoppeld aan algemene vorming die hen in staat stelt een onderwijskwalificatie niveau 2 te behalen. De tewerkstelling van de jongeren is ook alternerend aan de opleiding van deze jongeren. Het uitwerken van zulke opleidingen zorgt ervoor dat jongeren al vanaf het einde van de voltijdse leerplicht een bewuste keuze voor duaal leren kunnen maken en dat het aanbod van duaal leren diversifieert. Het is een volwaardige kwalificerende leerweg die een logische doorstroom kent naar een verder duaal traject in de derde graad. Voor deze opleidingen zullen beroepskwalificaties geselecteerd worden die haalbaar en relevant zijn om in duale vorm aan te bieden in de tweede graad.

3

Zoals hoger gezegd is de **aanloophase** bedoeld voor de groep jongeren die arbeidsbereid is maar nog niet helemaal arbeidsrijp. De aanloophase kan zich zowel situeren in de derde graad als in de tweede graad.

In bijlage vindt u een overzicht van de verschillende mogelijke trajecten die een jongere kan afleggen doorheen 2^e graad en 3^e graad, afhankelijk van of hij arbeidsbereid, arbeidsrijp is en of hij reeds een onderwijskwalificatie niveau 2 behaalde.

Voor jongeren met een persoonlijke/socio-emotionele problematiek of motivatieproblemen zijn er de naadloze flexibele trajecten (**NAFT**) waarin een passende oplossing aan hen kan geboden worden. Jongeren met zulke problematieken zullen omwille van deze problematieken niet

worden toegeleid naar duaal leren en/of aanloopfase, maar naar een NAFT-traject.

4) TOELEIDING NAAR DE AANLOOPFASE

De toeleiding naar een aanloopfase kan op drie manieren:

1. Via een advies van de klassenraad in een niet-duaal structuuronderdeel;
2. Door het niet vinden van een werkplek;
3. Spontane inschrijving.

4.1 Via klassenraad

Het ontwerp van decreet duaal leren en de aanloopfase voorziet momenteel in een advies aan elke jongere (in arbeidsmarktgerichte studierichtingen of studierichtingen met een dubbele finaliteit) voorafgaand aan het schooljaar waarin eventueel met een duaal structuuronderdeel kan worden gestart. Het advies heeft betrekking op de instap in een duaal structuuronderdeel en dient de leerling inzicht te bieden in zijn arbeidsbereidheid en arbeidsrijpheid. Dit advies geeft dan ook een wenselijkheid van een duaal traject aan, maar kan eveneens signaleren dat duaal leren (nog) geen optie is voor deze leerling op het moment van advisering. Indien het advies aangeeft dat de leerling arbeidsbereid is, kan de uitkomst van het advies een instap in een aanloopfase zijn. Een jongere is echter steeds in de mogelijkheid dit advies niet te volgen.

4

4.2 Niet vinden van een werkplek

Onafhankelijk van voorgaand advies, kan een jongere zich steeds inschrijven in een duaal traject en vanuit dit traject zoeken naar een werkplek ihkv duaal leren. Met betrekking tot het niet vinden van een werkplek, moet benadrukt worden dat jongeren die inschrijven in duaal leren een periode van 20 opleidingsdagen hebben om een werkplek te zoeken; deze periode kan op advies van de trajectbegeleider nog verder uitgebreid worden met eenzelfde termijn (zoals uitgewerkt in het BVR). Ook voorzien we in het decreet dat er binnen duaal leren extra ondersteuning geboden kan worden aan jongeren bij de zoektocht naar een werkplek. Als een jongere er binnen deze termijn en mét ondersteuning niet in slaagt om een werkplek te vinden, is dit mogelijks een indicatie dat er meer aan de hand is en is een aanloopfase aangewezen. Vanuit die aanloopfase wordt ondersteuning geboden in het zoeken naar een werkplek en worden de noodzakelijke competenties versterkt.

Daarnaast kan de aanbieder duaal leren terwijl de leerling zoekt naar een werkplek, de leerling adviseren om zich te wenden tot een aanloopfase. Dit kadert geheel binnen de studiekeuzebegeleiding van deze aanbieder.

4.3 Spontane inschrijving

Jongeren kunnen zich ook spontaan inschrijven in een aanloopfase, zonder eerst de 20 opleidingsdagen binnen een duaal traject uit te putten.

5) AANBIEDERS EN ORGANISATOREN AANLOOPFASE

Het ontwerp van decreet duaal leren en de aanloopfase situeert de organisatie van de aanloopfase momenteel bij twee aanbieders: de huidige centra voor deeltijds onderwijs (CDO's) en de centra voor de vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen (Syntra vzw).

Wel kunnen de aanbieders duaal leren beroep doen op externe organisaties die kunnen helpen bij de invulling van de aanloopfase. Er zijn heel wat organisaties die hierrond de afgelopen jaren relevante expertise hebben opgebouwd. In het decreet worden dergelijke externe organisaties gevat onder de term organisatoren. Ook als een aanbieder van de aanloopfase beroep doet op een externe organisator, blijft de aanbieder verantwoordelijk voor het leertraject van de leerling; als dusdanig dient de aanbieder de voortgang van de leerling op te volgen, met het oog op de studiebekrachtiging en een tijdige doorstroom naar duaal leren.

5

6) VORMGEVING VAN AANLOOPFASE

6.1 Opzet en finaliteit

De aanloopfase past in de doelstelling van onderwijs om jongeren op te leiden en voor te bereiden tot volwaardige deelname aan de samenleving en de arbeidsmarkt. De aanloopfase heeft dus als doel om de jongere zo efficiënt mogelijk voor te bereiden op de arbeidsmarkt en een instroom in duaal leren mogelijk maken; de focus ligt dus op het aanleren van competenties die de leerling in staat stellen om te leren op een werkplek. De aanloopfase zorgt daarbij voor een ondersteuning van de jongere met onvoldoende competenties maar faciliteert (door bij voorkeur de combinatie met een leerervaring op een werkplek) ook de overgang naar het leren op een reële werkplek.

In de aanloophase schrijft de leerling zich in een aanloopstructuuronderdeel in. Dit is afgeleid uit het standaardtraject van het duale structuuronderdeel dat de leerling erna wil volgen. Deze afleiding zorgt voor een optimale afstemming tussen de inhoud binnen een aanloophase en de inhoud van een daaropvolgend duaal structuuronderdeel. Door deze koppeling is het voor een jongere altijd duidelijk waar het aanloopstructuuronderdeel zich situeert binnen de brede opleidingscontext, en wat de finaliteit is. Deze koppeling maakt het verdere mogelijk dat de competenties verworven binnen een aanloophase integraal kunnen worden getransfereerd naar een duaal structuuronderdeel.

Door de samenhang met een duaal structuuronderdeel, kan er ook op een gelijk(w)aardige manier gekwalificeerd worden binnen de aanloophase. Het moet immers ook expliciet de bedoeling zijn om in een aanloopstructuuronderdeel kwalificaties te kunnen behalen. Dit is noodzakelijk om het imago en de kwaliteit van de aanloophase te bewaken. Door de aard en de bedoeling van de aanloophase zal het hier vaker voorkomen dat er beroepskwalificaties van niveau 2 of 3 behaald worden, of delen daarvan in de vorm van deelkwalificaties, desgevallende samen met een onderwijskwalificatie niveau 2. Op deze manier kunnen bepaalde jongeren die niet-arbeidsrijp zijn tegelijkertijd met het werken aan deze arbeidsrijpheid ook een OK2 behalen, waardoor ze hierna toegelaten kunnen worden tot een duale opleiding op het niveau van de derde graad. Onderwijskwalificaties van niveau 3 zullen niet behaald kunnen worden binnen de aanloophase. Aanloopstructuuronderdelen zijn dus qua finaliteit per definitie kwalificerend; de realiteit van het stelsel van leren en werken leert ons echter dat dit niet voor elke jongere behaald zal kunnen worden. Aan jongeren die geen enkele van bovengenoemde kwalificaties behaalt, kan wel nog steeds een bewijs van competenties uitgereikt worden (te vergelijken met het attest van verworven competenties). Ook wordt onderzocht hoe arbeidsrijpheid geattesteerd kan worden bv via het SODA-atteest.

5.2 Screening

Bij inschrijving in de aanloophase zal de leerling gescreend worden door de aanbieder van de aanloophase om na te gaan of de leerling een aanloopstructuuronderdeel mag aanvatten. Het aanvatten van een aanloopstructuuronderdeel wordt voornamelijk bepaald door de arbeidsbereidheid van de leerling, i.e. of de leerling gemotiveerd is om te leren op een werkplek. Indien uit de screening blijkt dat een jongere toch niet arbeidsbereid zou zijn, dan kan via een NAFTA-

traject mogelijk gewerkt worden aan de persoonlijke/socio-emotionele problematiek of motivatieproblemen, of kan de jongere terug aansluiten bij het niet-duale onderwijs. De beslissing hieromtrent is bindend voor de leerling. De screening dient beschouwd te worden als een aspect van trajectbegeleiding en moet dus een zicht bieden op de mogelijke invulling van het verdere aanloopstructuuronderdeel en de aanloopcomponent. Hierbij wordt er ook rekening gehouden met de competenties die de leerling reeds behaalde in zijn voorafgaande onderwijstraject.

Om de aanbieders van de aanloopfase toe te laten de screening kwaliteitsvol uit te voeren, wordt aan hen een toolbox met gevalideerde methodieken ter beschikking gesteld. Bij de opmaak van deze toolbox zal er gebruik gemaakt worden van het onderzoek dat werd uitgevoerd door de Universiteit Antwerpen rond de operationalisering, definiëring en meting van de concepten arbeidsrijpheid en -bereidheid.

5.3 Opbouw van de aanloopfase

Binnen een aanloopstructuuronderdeel is er een invulling van minstens 28u met voor elke leerling een schoolcomponent en een aanloopcomponent. De duurtijd van de individuele componenten wordt niet vastgelegd, maar kan variëren naargelang de nood van de leerling. Toch dient de aanbieder steeds de kwalificerende doelstellingen voorop te stellen. Zo kan de algemene vorming van de opleiding aan bod komen tijdens de schoolcomponent. Een invulling met enkel een aanloopcomponent, ten koste van een schoolcomponent (of vice versa), is niet mogelijk. De aanloopfase dient dan ook zo kort als mogelijk te worden gehouden, maar zo lang als nodig en zinvol voor het traject van de leerling.

De concrete aanloopcomponent wordt uitgetekend op maat van de individuele jongere naargelang zijn of haar noden. **Maatwerk is hierbij het basisprincipe en dit zowel naar inhoud als duurtijd, maar eveneens naar inzet van organisatoren.** We zien verschillende elementen die aan bod kunnen komen tijdens de aanloopcomponent:

- a. het verbeteren van de arbeidsgerichte competenties van de leerling of
- b. het verbeteren van loopbaangerichte competenties, het zoeken naar een werkplek en verbetering van sollicitatievaardigheden, of
- c. de versterking van vaktechnische competenties.

De screening moet uitwijzen welke van bovenstaande elementen in de opbouw van de aanloopfase van een jongere aan bod moeten komen,

waarbij steeds een duurzame inschakeling in duaal leren voor ogen wordt gehouden.

a. Focus op generieke, arbeidsgerichte competenties

Een eerste invulling van een aanloopcomponent is gericht op arbeidsgerichte competenties. Deze arbeidsgerichte competenties kunnen zeer breed zijn en zijn vaak gekoppeld aan bepaalde attitudes (op tijd komen, werken onder gezag, omgaan met collega's, etc.). Niet elke jongere zal steeds beschikken over voldoende arbeidsgerichte competenties om succesvol in te stappen in een duaal traject. Hij is dan ook gebaat bij het aanleren van zulke competenties in een meer beschermde setting.

Wellicht zal de grootste instroom in de aanlooffase gekoppeld zijn aan dergelijke arbeidsgerichte competenties. Deze verwachting wordt onderbouwd vanuit de verschillende ervaringen binnen leren en werken vandaag; heel wat jongeren hebben daar wel een wil om een tewerkstelling aan te vatten maar missen nog een bepaalde 'werkattitude' om deze tewerkstelling op een goede manier aan te vatten of succesvol te doorlopen. Deze jongeren worden vandaag ingeschreven in een brugproject, maar waren in het verleden ook te vinden in een niet-alternerende tewerkstelling die hen vooral toeliet te werken aan deze generieke competenties en dit in afwachting van de alternerende tewerkstelling waarbij de opleiding centraal komt te staan.

8

Het werken aan arbeidsgerichte competenties zal binnen de aanlooffase op twee manieren kunnen.

1. Ten eerste door een begeleiding door een organisatie gespecialiseerd in de transfer naar arbeidsmarkt. In het kader van het huidige stelsel van leren en werken, maar eveneens in het kader van tewerkstellingsbegeleiding in het algemeen, zijn er vandaag verschillende organisaties actief op het vlak van de inschakeling van bepaalde groepen in een arbeidsmarkt. Deze organisaties zijn vertrouwd met de vereisten van een arbeidsmarkt en bereiden de eigen doelgroepen daar op een adequate manier op voor. Deze organisatoren dienen ook binnen de aanlooffase een plaats te krijgen en zullen voor de begeleidingen gebruik kunnen maken van een aparte financiering.
2. Een tweede mogelijkheid om leerlingen hierin te begeleiden, is het aanreiken van een concrete leerervaring op een gesimuleerde of een reële werkplek. Naar analogie met de situatie in duaal leren is dit bij voorkeur alternierend waarbij de inhoud op de

werkplek is afgestemd op het aanloopstructuuronderdeel waarin de leerling is ingeschreven. Echter, ook een niet-alternerende leerervaring kan nuttig zijn om de jongere deze algemene arbeidsgerichte competenties bij te brengen. Een dergelijke leerervaring op een werkplek is ook van belang om jongeren toe te laten om een OK2 te behalen, om zo toegelaten te kunnen worden tot een duale opleiding op het niveau van de derde graad. Vandaag zijn er in het kader van de erkenningsaanvragen voor een overeenkomst alternerende opleiding verschillende ondernemingen die geen erkenning krijgen omdat zij een opleiding maar ten dele kunnen aanbieden op de werkvloer. Dit niet-erkennen van deze werkplekken zegt echter niets over het algemene leerpotentieel. Veel van deze werkplekken kunnen immers als niet-alternerende werkplek fungeren, waarbij er vooral oog is voor het verwerven van een arbeidsmarktattitude. Belangrijk is dat de leerervaring van de leerling voldoende begeleid wordt opdat jongeren binnen dit traject voldoende uitdaging en perspectief ervaren, in functie van een doorstroom naar de duale opleiding. Deze begeleiding zal hoofdzakelijk worden opgenomen door de aanbieder duaal leren vanuit hun functie als trajectbegeleider, maar een begeleiding vanuit een organisator kan ook hier wenselijk zijn.

Belangrijk bij deze tweede mogelijkheid is het statuut van de jongere waaronder deze leerervaring op een werkplek wordt opgedaan. De discussie omtrent het statuut en de vergoeding van een jongere in een werkervaring binnen de aanloopfase dient ook te worden gevoerd binnen de gesprekken die er momenteel lopen tussen onderwijsverstrekkers en sociale partners. In de protocollen van onderhandeling van het decreet duaal leren en de aanloopfase werd er immers gesteld dat deze partners het gesprek aangaan omtrent het statuut van de leerling, de kwaliteitsborging en de randvoorwaarden voor duaal leren. Dit overleg dient te worden uitgebreid met het statuut van de jongere binnen de aanloopfase en het al dan niet toekennen van een (onkosten)vergoeding. Het statuut en een onkostenvergoeding van de jongere mogen echter een vlotte doorstroming naar het duaal leren niet belemmeren. De aanloopfase bereidt immers voor op het duaal leren en dient de nodige stimuli te bevatten voor doorstroming naar duaal leren. In de huidige brugprojecten waar de overheid instaat voor de toekenning van een onkostenvergoeding ervaren we het belang van een financiële stimulans.

b. Focus op loopbaangerichte competenties, het zoeken naar een werkplek en verbetering van sollicitatievaardigheden

Een tweede invulling van de aanloopcomponent zal vooral gericht zijn op jongeren zonder werkplek, jongeren die niet beschikken over voldoende sollicitatievaardigheden en/of jongeren die een gebrek ervaren in loopbaangerichte competenties. Door het ontbreken van deze specifieke competenties slagen sommige jongeren er niet in een werkplek te vinden in het kader van duaal leren. Deze loopbaancompetenties richten zich op het aanbrengen van zelfsturing in de loopbaan/onderwijsloopbaan, door het stellen van duidelijke doelen en het afstemmen van die doelen op enerzijds de mogelijkheden en (ontwikkel)wensen van de leerling en anderzijds op de specifieke situatie van werkplek en/of arbeidsmarkt. De leerling kan aangeven waar hij goed en minder goed in is, wat hij interessant vindt. Hij legt verbanden met eerdere (levens)ervaringen. De leerling heeft een goed beeld van het werk waarvoor hij leert en kan verschillende mogelijke werkplekken verkennen, Om dit alles te bereiken bouwt hij een netwerk uit van mensen die hem kunnen helpen in zijn (onderwijs)loopbaan. De opbouw van deze loopbaancompetenties vereist een langer traject.

De loopbaancompetenties vormen de basis om goed te kunnen solliciteren. Het is mogelijk dat de leerling enkel sollicitatievaardigheden mist (een cv maken, een sollicitatiegesprek kunnen voeren, ...) en geen loopbaancompetenties. In dat geval zal de ondersteuning zich vooral focussen op een eventuele sollicitatietraining of een begeleiding bij sollicitatie en zal de uitvoering en verantwoordelijkheid vooral bij de school worden gelegd; een externe organisator kan hier eventueel in ondersteunen.

Het niet vinden van een werkplek kan ten slotte ook te wijten zijn aan een gebrek aan leerwerkplekken; hierin is dan ook een rol voor de werkplekregisseur weggelegd en in principe geen taak voor de Aanloopfase.

Naar rolverdeling tussen organisator en aanbieder toe, is ook binnen dit aanbod van aanloopcomponent maatwerk de sleutel. De aanbieder heeft vandaag reeds heel wat expertise, of kan in de nabije toekomst versterkt worden in deze expertise, waardoor er begeleiding vanuit deze aanbieder zonder enig probleem mogelijk is. Er kan daarbij, zoals reeds gesteld, gedacht worden aan bijvoorbeeld ondersteuning bij of voorbereiding op sollicitaties van leerlingen. Maar ook hier kan een organisator een ondersteuning voor de aanbieder of voor de jongere voorzien.

c. Focus op vaktechnische competenties

Een instap in een duaal structuuronderdeel zal in sommige gevallen niet mogelijk zijn omwille van een gebrek aan vaktechnische competenties. Hoewel deze vaktechnische competenties eveneens de startbasis zijn bij aanvang van een duaal structuuronderdeel, kan het zijn dat net het ontbreken van voldoende startcompetenties voor een potentiële werkgever een reden is om geen duaal traject aan te vatten. Er dient in een aanloopfase dan zeer gericht te worden gewerkt aan het versterken van deze vaktechnische competenties.

Het versterken van deze competenties is vooral een taak van de aanbieder van de aanloopfase, eerder dan van een organisator. De aanbieder kan hierbij wel beslissen om een beroep te doen op infrastructuur van andere instanties om de jongere zo adequaat mogelijk deze competenties bij te brengen.

5.4 Ondersteuning beleidsdomein werk

De aanloopfase valt onder de verantwoordelijkheid van het beleidsdomein Onderwijs. Ook voor het beleidsdomein Werk is het echter van belang dat jongeren de aanloopfase succesvol doorlopen. Daarom worden vanuit het beleidsdomein Werk een aantal voorstellen geformuleerd over ondersteuning die in het kader van de aanloopfase gegeven kan worden.

11

a. I.f.v. versterking arbeidsgerichte, vaktechnische en loopbaancompetenties

VDAB biedt aan om in overleg te gaan met de betrokkenen bij de aanloopfase om de volgende voorstellen verder te onderzoeken. Het departement onderwijs faciliteert dit overleg.

- De aanbieders en organisatoren kunnen in samenwerking met VDAB projecten vormgeven waarbij jongeren werken aan hun arbeidsgerichte en vaktechnische competenties in gesimuleerde werkomgevingen in de VDAB-competentiecentra. Zo kunnen jongeren die nog niet klaar zijn om hun competenties te versterken op een reële werkplek, meer kansen krijgen om alternerend te leren.
- De aanbieders en organisatoren kunnen met ondersteuning van VDAB innovatieve projecten opzetten die aansluiten bij de leefwereld van de jongeren. Die kunnen bij de start van de aanloopfase ingezet worden om de leermotivatie van de jongeren, hun loopbaancompetenties en hun arbeidsattitudes te versterken. Bestaande projecten van VDAB en zijn partners en van de aanbieders en organisatoren kunnen hiervoor inspiratie leveren.

In het kader van deze projecten kan aandacht gaan naar het zichtbaar maken van de verworven competenties aan de hand van Mijn Loopbaan als competentieportfolio.

b. I.f.v. de zoektocht naar werkplek

Het beleidsdomein Werk neemt een ondersteunende rol op bij de zoektocht naar werkplekken:

- Maatwerkbedrijven kunnen een goede opstap vormen naar leren in een reële omgeving. De regelgeving m.b.t. de sociale economie laat het alvast toe dat onbetaalde stages plaatsvinden binnen de sociale economie. Indien nodig faciliteert het departement WSE overleg hierover.
- De provinciale accountmanagers van VDAB informeren organisaties indien gewenst over de aanloopfase.
- SVL bouwt in samenwerking met de andere actoren verder aan een netwerk van werkplekken. Er wordt onderzocht:
 - o of hierin ook werkplekken voor de aanloopfase kunnen opgenomen worden;
 - o of (en hoe) deze beheerd kunnen worden in werkplekduaal.be en
 - o of (en hoe) deze raadpleegbaar gemaakt kunnen worden voor de aanbieders en organisatoren van trajecten in de aanloopfase.

12

c. Vast aanbod VDAB voor onderwijspartners

De aanbieders van de aanloopfase kunnen gebruik maken van het vast aanbod van VDAB voor onderwijspartners, bijvoorbeeld de Train the Trainer voor onderwijsprofessionals,

VDAB is verder bereid zijn expertise rond loopbaanbegeleiding over te dragen naar netten/koepels, zodat zij onderwijsverstrekkers sterker kunnen ondersteunen om onderwijsloopbaanbegeleiding vorm te geven, o.a. voor de jongeren in de aanloopfase.

VDAB biedt volgende 2 acties aan voor jongeren die de overstap naar duaal leren niet kunnen realiseren, niet meer leerplichtig zijn en hun schoolloopbaan willen beëindigen:

o Campusacties. VDAB komt hierbij info geven op school i.f.v. vlotte overgang naar de arbeidsmarkt.

° Transitietrajecten vergelijkbaar met de transitietrajecten die GTB opzet (vorm te geven in overleg met de aanbieders).

5.5 Financiering aanloopfase

Voor de financiering van de aanloopfase dient er een duidelijk onderscheid gemaakt te worden tussen de aanloopfase ingericht door een aanbieder, of de aanloopfase ingericht door de organisator.

Wanneer de aanloopfase ingericht wordt door de aanbieder van de aanloopfase, wordt deze ingericht binnen de bestaande financiering/subsidiëring. Hoewel deze financiering ertoe zou kunnen leiden dat aanbieders van de aanloopfase niet in een invulling van deze aanloopcomponent zouden voorzien, moet dit er vooral voor zorgen dat deze aanbieders sterk inzetten op een relevante invulling van de aanloopfase, en indien mogelijk de snelle inschakeling van jongeren in duaal leren. Vanuit het stelsel voor leren en werken hebben heel wat van deze aanbieders vandaag vooral ervaring in het inschakelen van jongeren in een tewerkstelling. Een sleutel tot snelle inschakeling of sturing naar een relevante invulling van deze aanloopfase, kan liggen in de berekeningsmodaliteiten van de aanvullende werkingsmiddelen, die vandaag reeds gekoppeld zijn aan de fasen van voltijds engagement.

Wanneer de aanloopfase wordt ingericht door een organisator, wordt er wel voorzien in bijkomende financiering. Qua budget is het volgende voorzien;

13

Schooljaar	ESF	Vlaanderen	totaal	Aantal lln
2018-2019	2,2 mln	0,52 mln	2,72 mln	1.700
2019-2020	2,2 mln	0,92 mln	3,12 mln	1.950
2020-2021	2,2 mln	1,32 mln	3,52 mln	2.200
2021-2022	2,2 mln	2,08 mln	4,28 mln	2.675
2022-2023	0 mln	5,04 mln	5,04 mln	3.150

Voor de aanloopfase wordt er voorzien in een structurele Vlaamse subsidiëring; de middelen die via ESF beschikbaar zijn, zullen nog ingezet worden tot het einde van het operationeel programma in 2020 (maar middelen inzetbaar tot 2021-2022) om hierna over te gaan naar de volledige Vlaamse, structurele financiering, wat een meerkost betekent ten opzichte van het huidige leren en werken. Om te komen tot bovenstaande inschatting, is er vertrokken van onderstaande assumpties:

- op termijn volgen 31.500 jongeren duaal leren, over verschillende onderwijsniveaus heen. In het huidige stelsel voor leren en werken zitten er maandelijks ongeveer 15% jongeren in een brugproject. De aanloopfase strekt zich echter uit over

verschillende onderwijsniveaus, waardoor bovenstaande 15%-verhouding zal dalen gezien leerlingen uit een voltijds secundair onderwijs wellicht minder in een aanloopfase instappen. Er wordt dan ook vertrokken van de assumptie dat 10% van de leerlingen in duaal leren gebruik maken van een aanloopfase.

- Een gemiddeld ondersteuningstraject zal 300u duren aan een gemiddelde kostprijs van €1.600 per traject.

De financiering zal resultaatgericht worden uitgewerkt, eventueel met een degressief karakter, opdat een degelijke doorstroom naar duaal leren, rekening houdend met de noden van de jongere, maximaal wordt gestimuleerd. Er wordt echter over gewaakt dat een resultaatgerichtheid geen negatief effect heeft op de kwaliteit van begeleiding.

Een recent voorbeeld van zulke resultaatgerichte financiering zijn de NAFT-trajecten. Bij deze financiering krijgt een organisatie een budget, waarbinnen een minimum aantal trajecten én begeleidingsuren dienen te worden gerealiseerd. Indien een minimum niet wordt behaald, kunnen er middelen worden teruggevorderd. De keuze van aantal trajecten en begeleidingsuren is afgestemd op de noden van de doelgroep, waarbij deze voor een selecte groep jongere langere trajecten toelaten.

7) DOORSTROOM NAAR DUAAL LEREN

De doelstelling van de aanloopfase is om jongeren voor te bereiden op een instap in duaal leren. Hiervoor is het ook van belang om de inhoud van het aanloopstructuuronderdeel af te stemmen op die van de duale opleiding die de leerling wil volgen, opdat de competenties verworven in de aanloopfase meegenomen kunnen worden. Dat er geen eindduur op de aanloopfase gezet is impliceert dat de jongere zo lang als nodig in de aanloopfase kan blijven, maar dat een doorstroom naar duaal leren wel zo snel als mogelijk gerealiseerd moet worden. Op dit vlak is het van belang dat de aanbieder duaal leren de voortgang van de leerling goed opvolgt om de leerling de overstap te helpen maken naar duaal leren. Indien in de aanloopfase een beroep gedaan wordt op een externe organisator, is het van belang om ook adequaat af te stemmen met deze organisator.

8) PLAN VAN AANPAK

De aanloopfase zal samen met het duale leren geïmplementeerd worden vanaf 1 september 2019. In voorbereiding op deze invoering, wordt er een werkgroep opgestart met focus op:

- Uitwerking van verkenning aanloopfase in schooljaar 2018-2019
- Verdere uitwerking van aanloopfase 2019-2020.

Deze werkgroep zal bestaan uit de verschillende betrokkenen bij het brugproject vandaag (aanbieders, organisatoren, VDAB, Syntra Vlaanderen, WSE etc.). De werkgroep bereidt op korte termijn een kader voor waarbinnen volgend schooljaar verkenningen van de aanloopfase kunnen worden opgestart, maar heeft eveneens aandacht voor de organieke uitwerking van deze aanloopfase.

8.1 verkennende fase: opzet

In schooljaar 2018-2019 zal binnen het bestaande regelgevende kader een verkenning van mogelijke invulling van de aanloopfase opgezet worden. Concreet wordt hierbij gedacht aan een verruiming van het brugproject. Net zoals de aanloopfase heeft het brugproject immers als doel om arbeidsbereide jongeren met onvoldoende arbeidsgerichte attitudes en vaardigheden voorbereiden op participatie op een werkplek.

In het brugproject zoals dit momenteel bestaat worden jongeren steeds bij een externe organisator voorbereid op een inschakeling in een tewerkstelling door inschakeling in een gesimuleerde of beschermde leeromgeving. In het huidige brugproject is een inschakeling van de leerling een reële werkplek niet mogelijk.

8.2 verkennende fase: organisatie

Met betrekking tot de uitbreiding van het kader van de brugprojecten in het schooljaar 2018-2019 wordt aan het volgende gedacht. Een eerste verandering is er op organisatorisch vlak; naast CDOs zullen brugprojecten in het algemeen ook aangeboden kunnen worden in Syntra vzw. Voor de organisatie van deze brugprojecten door organisatoren bij Syntra vzw, dient er eveneens gebruik gemaakt te worden van het beschikbare ESF-budget, aangevuld met de reeds voorziene begrotingsmiddelen voor de aanloopfase.

Een tweede verandering is inhoudelijk. Het zal binnen de brugprojecten nog steeds mogelijk zijn om dit te doen bij een externe organisator zoals momenteel voorzien. Een samenwerking met een

organisator zal nog steeds aangewezen zijn wanneer jongeren een intensieve ondersteuning nodig hebben in de voorbereiding op een arbeidsdeelname. Daarnaast zal het CDO of de Syntra vzw ook zelf een brugproject kunnen inrichten. De keuze voor een externe organisator of het zelf organiseren is afhankelijk van de intensiteit en noodzakelijke ondersteuning. Jongeren kunnen immers ook nood hebben aan een korte sollicitatietraining, een ondersteuning voor het ontwikkelen van vaktechnische competenties of een inschakeling in werkervaring voor het opdoen van generieke, arbeidsgerichte competenties. Zulke ondersteuning hoeven niet steeds in eerste instantie te worden geboden door een organisator, maar kunnen ook door een aanbieder worden ingericht. Indien deze door de aanbieder van de aanloopfase worden ingericht, organiseert de aanbieder dit binnen zijn reguliere omkadering.

Het opdoen van een leerervaring op een (reguliere) werkplek is meteen ook de grootste wijziging ten opzichte van de huidige brugprojecten. Idealiter sluit de ervaring op de werkplek inhoudelijk aan op de inhoud van het aanloopstructuuronderdeel; echter, ook op een niet-alternerende werkervaring kan er gewerkt worden aan de competenties van een leerling. In essentie beschouwd worden hiermee de niet-alternerende werkervaringen die tot voor kort binnen 'arbeidsdeelname' werden gesitueerd, verschoven naar de fase 'brugproject' die dan ruimer wordt opgevat.

Door bovenstaande verandering krijgen CDO's en Syntra vzw dus meer instrumenten in handen om leerlingen te begeleiden in de aanloop naar duaal leren. Uit de screening moet blijken welke het meest aangewezen traject is voor de leerling. Wanneer uit de screening blijkt dat een bepaalde expertise aangewezen is om de kansen van jongeren op een instroom op een reguliere werkplek (in leren en werken en/of duaal leren) te verhogen kan er een beroep gedaan worden op een externe organisator van een brugproject. Wanneer een jongere echter gebaat is bij een werkervaring, kan het CDO of de Syntra vzw zelf een invulling zoeken van de aanloopcomponent door een begeleide leerervaring te organiseren. In beide situaties blijft de CDO of de Syntra lesplaats eindverantwoordelijke voor het traject van de jongere; zij moeten dus goed op de hoogte blijven van de voortgang van de leerling om tijdig te kunnen ingrijpen of de doorstroom naar duaal leren realiseren.

De verbreding van het brugproject zal toegankelijk zijn voor alle CDO en Syntra vzw. Het vernieuwde brugproject zal worden opgevolgd

door een stuurgroep met vertegenwoordigers van de koepels, VDAB, Syntra Vlaanderen en organisatoren.

Bijlage: overzicht van mogelijke trajecten doorheen 2^e graad en 3^e graad

Jongere		STAP 1: Jongere wordt toegeleid naar ...	STAP 2: Mogelijke volgende fase
Arbeidsbereid (niet-arbeidsrijp)	Geen OK2	Aanlooffase (inhoud: OK2)	Duaal tweede graad (indien geen OK2 in aanlooffase)
		Aanlooffase (inhoud OK 2)	Duaal derde graad (indien OK2 behaald in aanlooffase)
	Wel OK 2	Aanlooffase richting duaal derde graad (inhoud OK3)	Duaal derde graad
Arbeidsrijp en arbeidsbereid	Geen OK2	Duaal tweede graad (inhoud OK 2 en BK 2 Indien jongere OK2 nog niet behaalde, ook BK3 in het geval van een modulair traject	Duaal derde graad
	Wel OK 2	Duaal derde graad (inhoud OK3)	Arbeidsmarkt, sense of hoger onderwijs
Niet arbeidsbereid en niet arbeidsrijp		Voltijds	Arbeidsmarkt, sense of hoger onderwijs